

# Oktoober oli soe, märg ja pime

Viimati oli viinakuu vilu kuus aastat tagasi. Siis sai kirjutatud, et jahedamat tollasest andis ajaloos otsida. Viimased paar aastat seevastu on tänavusega üpris sarnased olnud, soojad ja vihmased.

**M**ullu sai lugu alustatud nii: "...sadas kui mitte just igal päeval, siis väga sageli küll." Need sõnad iseloomustavad ka läinud kuu viimast kahte kolmandikku hästi.

## Suvelilledelgi polnud häda midagi

Esimesel dekaadil olid vihmakogused Eesti eri nurkades mitmekesised – Võru 8 mm-st (sadas kahel päeval) kuni Lääne-Nigula seitsme päevaga saadud 39 millimeetrini.

Teine kümmepäevak oli samuti sobune ning vihmane. Seekord said suurimad sahmakad kaela Narva-Jõesuu ja Pärnu – 43 mm ehk umbes kaks dekaadinormi.

Eriti sajune oli kuu lõpukolmandik: Ida-Eestis sadas üle kolme korra keskmisest enam, Kuusikul jäi 64 mm juures tavalise kuu vihmakogusest napilt puudu.

Kui äsja Eesti meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis oktoobri ilmaandmed kokku võeti, selgus, et riik sai keskmiselt 104 mm vihmavett (norm 67 mm).

Ligi kaks korda harilikust rohkem tuli vihma Kuusikul (132 mm), kõige väiksem oli sademete kogusumma Võrus – 83 mm, mis teeb ikkagi poolteist kuunormi.

Õhk püsis varasügisel soe – polnud korralikke öökülmasidki.

Aedades öitsesid veel novembri alguseski kressid ja muud õrnad suvelilled.

Kõige kõrgem õhutemperatuur 15,4° mõõdeti 14. kuupäeval Mustvees, viis päeva varem oli Jõhvis õhus külma – 1,9 kraadi.

Eesti keskmiseks õhutemperatuuriks arvutati kõrge 8,6° (pikaajaline keskmine 5,9°). Nagu ikka sügiseti, oli soojem saartel (Ristnas 10,3°), jahedam aga sisemaal (Jõhvis 7,7°).

Pilvitum oli viinakuu taevas Sõrve poolsaare elanikele (184 tundi päikest), mulgid said selget ilma näha kolm korda vähem.

## Ilmast mujal...

Oktoober oli välismaal kohati tormine ja vihmane, paiguti palav. Costa Rica sai nelja päevaga oma sajunormi täis. Mudavoolud tegid paksu pahan dust.

Californias algas tulekahjude hooaeg, mida õhutas Santa Ana nimeline kuum ja kuiv tuul.

Kevadised lumetormid üllatasid Uus-Meremaa saari. Sinna pulmi pidama läinud olümpiavõitjal Gerd Kanteril lihtsalt vedas ilmaga.

Venemaa Volga-äärsed alad ja Uural said uued kuu ilmarekordid (Uljanovskis 21, Perm 20, Orenburgis 24,4 kraadi). Pihkva sai uueks oktoobri soojarekordiks aga 15,1°.

Bangladeshi ja India kirdenurka rasis tugev troopiline tsüklon Rashmi (sanskriti keeles tüdruku nimi – vikerkaar või kiir). Torm tappis sedapuhku vaid kümme-kolm elanikku (mullune Sidr 3500!), rohkem said kannatada asulad ning Himaalaja jalami looduskaitsealad.

USA lääneranniku ilmatik on kontrastne: põhja pool möllavad tugevad lumesajud, Los Angeles aga vaevleb palavuses (+34°, viimati oli selline oktoobrikuumus 1931. a).

Tiibetisse saabusid varajased külmad (Lhasas mõõdeti keskpäeval 7° keskmise 16° asemel).

## ...ja muiste

Viinakuu 1908 oli Tartus jahedaja kuivapoolne (4,8° ja 33 mm).

Päevalehele kirjutati ilmalust.

Nasvalt. Merehädä. 19. septembril purjutasid 3 Nasva

kalameeste paati ja üks Murat si paat põhjaõngesi välja võtma. Tuul muutus tormiks ja mehed jäid merehädasse. Laened olid kõrged ja torm vastu... Õnneks läks kõigil korda maale peaseda.

Ida-Harjumaalt. Öösel vastu 22. septembrit oli meil kange kõueilm, mis kestis umbes paar-kolm tundi. Tuul muutus hirmsaks maruks. Maru vältas veel järgmise päeva läbi... Siin ja seal oli elatanud "puutaadikesi" ühes ja teises kohas oma purustatud oksadega maas lamamas, nagu sõjamehed, kes peale pikka ja vaevarikast lahingut ära väsisivad ja siis vaenlase mõegahoopide alla langevad.

Vladivostokist. Neljandat päeva möllab kange torm ühes kange vihmaga, mis uputust sünnitab. Inimeste peastamiseks on abinõusi tarvitusele võetud.